



DATUM 15 Februari 2020, v1
REFERENTIE 150220

BETREFT Management Review over 2019
AANWEZIG C. de Swart, Directie

Management Review over 2019



DATUM 15 Februari 2020, v1
REFERENTIE 150220
PAGINA 2

1. Inhoudsopgave

1. Inhoudsopgave	2
2. Inleiding	3
2.1 Algemeen	3
3. Ontwikkelingen	4
3.1 Interne ontwikkelingen	4
3.2 Externe ontwikkelingen	4
4. Evaluatie Energiemanagementsysteem	5
4.1 Energiebeleid	5
4.2 Communicatie	5
4.3 Energieprestaties en emissies 2017, 2018 en 2019	5
4.4 Maatregelen en initiatieven van 2017, 2018 en 2019	7
5. Evaluatie Audits	8
5.1 Interne audits	8
5.2 Interne controle (1.B.2)	8
5.3 Energiebeoordeling (2.A.3)	8
5.4 Zelfevaluatie	8
5.5 Externe audits	8
6. Evaluatie Actieplan 2019	9
6.1 Doelstellingen 2019	9
6.2 Conclusie voortgang en realisatie	9
7. Nieuwe doelstellingen	10
7.1 Reductiedoelstellingen 2020	10
7.2 Nieuwe maatregelen en initiatieven	15



DATUM 15 Februari 2020, v1
REFERENTIE 150220
PAGINA 3

2. Inleiding

2.1 Algemeen

Halverwege 2018 is binnen DSS besloten om op te gaan voor de CO₂ prestatieladder niveau 3. Als uitgangspunt is het jaar 2018 genomen.

Inmiddels kan gesteld worden dat vanaf deze periode en in 2019 behoorlijke wat inspanning is gepleegd om te kunnen (blijven) voldoen aan deze norm.

Een Energiemanagement programma is opgezet en geïmplementeerd. De belangrijkste energiestromen zijn inmiddels bekend binnen de organisatie.

Duidelijk is wel dat het brandstof verbruik voor de bedrijfswagens de belangrijkste CO₂ bepalende factor is. De belangrijkste reductiemaatregelen zijn dan ook grotendeels gericht op dit energieverbruik.

Voor een goede werking van het energie managementsysteem is het van belang dat er een vaste cyclus wordt aangehouden van het vaststellen van doelstellingen, het uitvoering geven daaraan, het periodiek evalueren daarvan en waar nodig opnieuw bijsturen. Afgesproken is om (half)jaarlijks een update te doen. De rapportage hiervan zal worden gepubliceerd op de eigen website en zal in het directie overleg (2x per jaar te houden / meegenomen worden).

Door het onderwerp CO₂ nadrukkelijk te agenderen is gemerkt dat het onderwerp breed besproken wordt en ook uitgedragen. Relevante kennis wordt structureel met elkaar gedeeld zodat het systeem beter gemaakt en geoptimaliseerd kan worden. Het doel is om een systeem te krijgen dat DSS de data geeft om te groeien, effectief te kunnen werken, de kansen en risico's beter te herkennen en de CO₂ footprint te reduceren.



DATUM 15 Februari 2020, v1
REFERENTIE 150220
PAGINA 4

3. Ontwikkelingen

3.1 Interne ontwikkelingen

Wat betreft de interne organisatie zijn er geen bijzondere ontwikkelingen. De huidige structuur en manbezetting is ongewijzigd. Wel zullen waar mogelijk investeringen worden gepland en doorgevoerd:

Voorbeelden die zich hebben voorgedaan in de afgelopen periode zijn: aanschaf van een mobiele hogedrukreiniger, nieuwe busjes met euro 6 motoren, Led lampen aangebracht, e.d.

Voor wat betreft omzet/productie is er nagenoeg geen stijging t.o.v. 2018 (Omzet 2,4 miljoen). In onze CO₂ berekening proberen we hier rekening mee te houden.

Voor wat betreft personele organisatie zijn er kleine verschuivingen maar op hoofdlijnen bestaat de organisatie komend jaar nog uit hetzelfde aantal medewerkers (ca. 25).

3.2 Externe ontwikkelingen

Binnen de branche zijn er diverse ontwikkelingen waar wij ons voordeel mee proberen te doen. Momenteel is er een ontwikkeling om een elektrische hoge druk reiniger op de markt te brengen. Het vermogen van dit apparaat is echter nog te laag voor onze organisatie om dit inderdaad in te kunnen zetten.

Ons voornemen is actief de branche ontwikkelingen te volgen, we hebben hier ook initiatieven over geformuleerd, deze zijn opgenomen in hoofdstuk 7 van dit verslag.



DATUM 15 Februari 2020, v1
REFERENTIE 150220
PAGINA 5

4. Evaluatie Energiemanagementsysteem

4.1 Energiebeleid

Het energiebeleid is geformuleerd in een energiebeleidsnota. Dit document is recentelijk opgesteld en beschikbaar voor alle medewerkers. Onze belangrijkste reductiedoelstelling is hierin verwoord en geeft daarmee duidelijk ons doel aan voor de komende twee jaar.

4.2 Communicatie

Binnen de organisatie is een communicatieplan geformuleerd en ook dit is beschikbaar voor alle medewerkers. Periodiek is een Directie overleg gepland waarin o.m. de voortgang en de resultaten van het Energie management systeem van DSS worden gevolgd. Daarnaast worden in de reguliere bijeenkomsten / toolbox-meetings, de medewerkers geïnformeerd over het energiebeleid en de doelstellingen voor de reductie daarvan. Zij zullen worden gestimuleerd om daar hun bijdrage aan te leveren om de doelstellingen te kunnen realiseren.

4.3 Energieprestaties en emissies 2017 en 2018 en 2019

Binnen de organisatie is een energieprestatie overzicht opgesteld. De verschillende energiestromen binnen DSS zijn in kaart gebracht. In een emissie-inventarisatie is nagegaan welke vormen van energie worden ingekocht door DSS.

DATUM 15 Februari 2020, v1
 REFERENTIE 150220
 PAGINA 6

Naam organisatie	Activiteit	Verbruik (l)	Scope 1 [CO ₂ Brandstof	Scope 1 [CO ₂ Overig	Scope 2 [CO ₂ (Electra)	Totaal [CO ₂	
2017							
DSS de Swart Services	Diesel	23.877	77.120			77.120	
	Euro (benzine) -Hoge druk Reinigers -Autos	944	2.590			4.810	
		1.754	4.810			2.590	
	Gas	4.716	8.910			4.716	
	Electra	15.058			9.770	9.770	
	Totaal Co2 2017						103.200
	2018						
DSS de Swart Services	Diesel	31.209	100.810			100.810	
	Euro (benzine) -Hoge druk Reinigers -Autos	908	2.490			2.490	
		1.687	4.620			4.620	
	Gas	6.773	12.800			12.800	
	Electra	15.810			10.260	10.260	
	Totaal CO ₂ 2018						130.980
	2019						
DSS de Swart Services	Diesel -Auto's -Hoge druk Reinigers	19.253	62.187			62.187	
		4.940	15.956			15.956	
		Subtotaal 24.193(L)				Subtotaal diesel 78.143	
	Euro (Benzine) -Auto's	5.554 (L)	15.218			15.218	
	Gas -verwarming	6.122 (m3)	11.534			11.534	
	Electra	14.890 (kWh)			9.663	9.663	
Totaal CO ₂ 2019						114.558	



DATUM 15 Februari 2020, v1
REFERENTIE 150220
PAGINA 7

Belangrijke conclusie is dat het brandstof verbruik van onze bedrijfswagens (diesel) voor ca. 80 % ons CO₂ bepaald en derhalve ook een belangrijk element is waar wij ons op richten.

Op basis van de bovenstaande berekening is er een afname van het totaal CO₂ van ca. 13% tussen 2018 en 2019 vast te stellen.

4.4 Maatregelen en initiatieven van 2017 en 2018 en 2019

De maatregelen en initiatieven van afgelopen jaar bestaan uit:

- Er is geïnvesteerd in Euro 6 norm bedrijfswagens, momenteel bestaat het wagenpark voor 22% uit deze wagens.
- Bij gebruik van pendelbussen rijden we voor de ochtendspits (minder file rijden).
- Woonplaats personeel en werklocaties worden zo mogelijk op elkaar afgestemd.
- Materieel wordt 1-maal naar de locatie gebracht en 1-maal opgehaald om onnodig transport te voorkomen.
- Al het materieel is voorzien van LED verlichting;
- Het huren van materieel wordt zo dicht mogelijk bij de werklocatie gedaan om transport bewegingen te verminderen.

Voor een meer gedetailleerd inzicht zie actieplan hoofdstuk 7.



DATUM 15 Februari 2020, v1
REFERENTIE 150220
PAGINA 8

5. Evaluatie Audits

5.1 Interne audits

Een interne audit is gehouden begin in de periode december 2019 / januari / februari 2020. De diverse beheers aspecten zijn beoordeeld en kan er worden vastgesteld dat voldaan wordt aan de norm. De planning is om 1x per jaar een audit uit te voeren en 2x per jaar de documenten te publiceren.

5.2 Interne controle (1.B.2)

Dit onderdeel wordt niet gescoord.

5.3 Energiebeoordeling (2.A.3)

Zie document emissie-inventarisatie en conclusies zoals gerapporteerd in deze directiebeoordeling

5.4 Zelfevaluatie

De zelfevaluatie is in februari 2020 uitgevoerd, hieruit blijkt dat we voldoende punten moeten kunnen scoren voor niveau 3.

5.5 Externe audits

DSS heeft op 14 april een externe audit ingepland.

Alle overige punten zijn puntsgewijs opgepakt en afgehandeld.



DATUM 15 Februari 2020, v1
REFERENTIE 150220
PAGINA 9

6. Evaluatie Actieplan 2019

6.1 Doelstellingen 2018

In het jaar 2017 en 2018 zijn de Co2 gegevens verzameld en in kaart gebracht. Vanaf 2019 worden op basis van het Energie managementprogramma sturing gegeven aan CO₂ doelen. In het overzicht (actieplan reductiedoelen) is van de verschillende reductiedoelen de status van acties / kansen / doelrealisatie weergegeven.

6.2 Conclusie voortgang en realisatie

Vastgesteld kan worden dat de ingevoerde maatregelen invloed hebben gehad op de verschillend energiestromen. Het leren inschatten en inzicht krijgen in de effecten van reductiemaatregelen is een groeiproces en vergt aandacht van de directie om de juiste inschatting alsmede de verhouding tussen vereiste inspanning en resultaat voor CO₂ reductie te bewerkstelligen. In de overzichten en actieplannen wordt hier aandacht aan besteed.

Belangrijke conclusie is dat het brandstof verbruik van onze bedrijfswagens (diesel) voor ca. 80 % ons CO₂ bepaald en derhalve ook een belangrijk element is waar wij ons op richten.

Op basis van de bovenstaande berekening is er een afname van het totaal CO₂ van ca. 13% tussen 2018 en 2019 vast te stellen. Deze is opgebouwd uit.

Afname in het Dieselverbruik. Procentueel is dat t.o.v. 2018: 22%
Afname in het Gasgebruik. Procentueel is dat t.o.v. 2018: 10%
Afname in het Electra verbruik. Procentueel is dat t.o.v. 2018: 6%
Toename in het Benzine verbruik. Procentueel is dat t.o.v. 2018: 114%

De omzet in 2019 is t.o.v. 2018 nagenoeg hetzelfde gebleven. Het aantal projecten is gelijk gebleven. De afstanden naar de locatie van 20% van de projecten is verder weg gelegen dan vorig jaar. Een belangrijk deel van de omzet heeft betrekking gehad op projecten / activiteiten die met Onderhoud / Gevelrenovatie te maken hebben. Hier is de inzet van HD reinigers minder nodig. Ook samenwerking met opdrachtgevers over inzet van reinigingsmiddelen e.d. dragen hier aan bij

De effectiviteit van de inspanningen komt onder meer uit: Invoeren van concrete en directe maatregelen die een hoge kans en CO₂ reductie met zich mee brengen. Verder is het bewustwording proces, aandacht en inzet op het gebied van CO₂ onder directie en personeel op gang gekomen en verhoogd. Verdere uitleg van de deze ontwikkeling is uitgewerkt in het actieplan.

DATUM 15 Februari 2020, v1
 REFERENTIE 150220
 PAGINA 10

7. Nieuwe doelstellingen

7.1 Reductiedoelstellingen 2020 / 2021

Doelstelling 1 (scope 1)

Totale dieselverbruik 5% te verminderen eind 2021.

Doelstelling 2 (scope 2)

Totale elektriciteitsverbruik verminderen met 5% eind 2021.

Ambitieniveau komende tijd

DSS is een bedrijf van gemiddelde omvang. Om onze eigen positie te kunnen bepalen is gekozen voor een afspiegeling van de sector deelnemers. Momenteel blijkt weer, bij ons weten, geen gelijkwaardige concurrenten die al CO2 gecertificeerd zijn, derhalve achten wij niveau 3 tot op heden nog voldoende.

Het verhogen van ons eigen ambitieniveau gaat ook gepaard met doen van investeringen in (regionale inzet van elektrische autobusjes, (nog) efficiënter gebruik van gereedschappen, (blijven stimuleren van) zuinig rijgedrag, efficiëntere aansturing door de leiding e.d. En naar verwachting nemen wij voor onze huidige doelen al behoorlijk grote investeringen (bv. de aanschaf van een elektrische hoogwerker).

Reductiedoelstellingen en actieplan komende drie jaar; 2019 - 2021:

Start-positie	Jaartal	Scope	Doelrealisatie	Bijdrage maatregel aan doel
Brandstof Diesel 100,81 ton CO ₂	2019	1	1-2 %	<p>Verdere doorvoering van de bewustwording CO₂ reductie onder personeel d.m.v. training / gedragsverandering e.d. Bijvoorbeeld door medewerkers een training het nieuwe rijden aan te bieden en door met onze medewerkers in gesprek te gaan en ze resultaten van besparingen te tonen.</p> <p>Status Actie: Toolbox Track & Trace gehouden. Training het nieuwe rijden.</p> <p>Onderzoek of ander type (diesel) brandstof besparing kan opleveren. Status Actie: Bij nader onderzoek door Directie blijkt dat dit er niet is.</p> <p>Verder doorvoeren en actievere controle op registreren van km-standen bij tankbeurten bij medewerkers, zodat verbruik beter naar Km is te herleiden Status Actie: Is nog niet over alle voertuigen gebeurt. Dit heeft tijd en aandacht nodig om medewerkers hier meer in op te voeden (dit vergt discipline) om de km. standen consequent per tankbeurt door hen te laten invoeren</p> <p>Verdere voortgang met planningsverbeteringen zodat minder file gereden wordt en efficiëntere routes.</p>

DATUM 15 Februari 2020, v1
REFERENTIE 150220
PAGINA 11

				<p>Status Actie: Dit blijft onder de aandacht in de werkvoorbereiding dus continueren</p> <p>Verbruik duidelijk terugkoppelen aan bestuurders zodat zij zelf ook beter bekend zijn met rijgedrag versus verbruik.</p> <p>Status Actie: Dit is pas mogelijk als de km standen over de gehele linie worden geregistreerd, Blijft onder de aandacht.</p> <p>Onderzoek of bandtype van invloed is op het verbruik</p> <p>Status Actie: Bij twee voertuigen/bedrijfsauto's zijn banden aangeschaft met een langere levensduur en brandstof besparend.</p> <p>Nadere analyse t.b.v. vervangen van hogedrukreiniger(s). (Vast) op de auto(bus) plaatsen i.p.v. aanhangwagen (efficiënter rijbewegingen e.d.)</p> <p>Status Actie: Hoge druk reiniger (Kärcher) op wagen van hoge drukmachine geplaatst. Uit de productie blijkt dat er minder brandstofverbruik, minder energie nodig is en makkelijk te verplaatsen is.</p> <p>investeringsanalyse in nieuw type Kärcher (hogedrukreiniger die minder brandstof verbruikt).</p> <p>Status Actie: Bij nader onderzoek door de Directie blijkt dat dit type middel nog niet op de markt te zijn.</p> <p>Status Reductie doel n.a.v. maatregelen / acties: N.a.v. monitoring: Uit de vastgestelde emissie gegevens eind van het jaar 2019 blijkt een (forse) afname van het totaal dieselgebruik t.o.v. de startpositie. Het percentage is beduidend meer dan de ten doel gestelde 1-2 % (kans). Dit heeft te maken met het (leren) inschatting van de kans wat de effecten zijn van de maatregelen. De getroffen maatregelen blijken voldoende bij te dragen aan een verlaging van het dieselverbruik.</p>
Brandstof Benzine auto's en Gereedschappen 7,11 ton CO ₂	2019	1	1-2 %	<p>Verdere doorvoering van de bewustwording CO2 reductie onder personeel d.m.v. training / gedragsverandering e.d. Bijvoorbeeld door medewerkers een training het nieuwe rijden aan te bieden en door met onze medewerkers in gesprek te gaan en ze resultaten van besparingen te tonen.</p> <p>Status Actie: Toolbox Track & Trace gehouden. Training het nieuwe rijden is intern gedaan.</p> <p>Verder doorvoeren en actievere controle op registreren van km-standen bij tankbeurten bij medewerkers, zodat verbruik beter naar Km is te herleiden</p>

				<p>Status Actie: Is nog niet over alle voertuigen gebeurt. Dit heeft tijd en aandacht nodig om medewerkers hier meer in op te voeden (dit vergt discipline) om de km. standen consequent per tankbeurt door hen te laten invoeren. Er is wel veel op gehamerd om km standen in te voeren maar het gedrag is nog niet aangepast/verandert. Mogelijkheid is het toepassen van beloning.</p> <p>Status Reductie doel n.a.v. maatregelen / acties: N.a.v. monitoring: Uit de vastgestelde emissie gegevens eind van het jaar 2019 blijkt een toename van Co2 emissie bij brandstof Euro benzine. De doelstelling voor het gebruik van Euro benzine is niet gehaald. Dit heeft enerzijds te maken met het verkrijgen van inzicht in het benzine verbruik en de inschatting van reductiemaatregelen, maar vooral ook een toename in de (verre) ligging van projecten. Projectleiders bezoeken de projecten op regelmatige basis en maken hierdoor meer kilometers.</p>
Gas 12,8 ton CO ₂	2019	1	1-2 %	<p>Zuiver worden in gasverbruik in kantoorruimten</p> <p>Status Actie: Er wordt op kantoor bewuster omgegaan met het aan- en uitzetten van verwarming e.d. De standen en instellingen van de verwarming zijn voor zowel weekend en door de week geprogrammeerd</p> <p>Onderzoek naar isolatiemogelijkheden voor ons kantoorpand zodat het gasverbruik gereduceerd kan worden voor het verwarmen van het pand</p> <p>Status Actie: Vanwege het feit dat het pand gehuurd wordt is deze maatregel nog niet gebeurt en /of ingevoerd. Dit vergt verdere afstemming met de verhuurder en zo nodig aanpassing van het huurcontract.</p> <p>Status Reductie doel n.a.v. maatregelen / acties: N.a.v. monitoring Uit de vastgestelde emissie gegevens eind van het jaar 2019 blijkt een afname van het Gasverbruik en de Co2 emissie van 10 % Dit is in belangrijke mate te verklaren door de uitgevoerde acties t.a.v. efficiënter en bewuster aan- en uitzetten van de verwarming e.d. Ook een zachte winter kan natuurlijk hier aan bijdragen.</p>
Electra 10,26 ton CO ₂	2019	2	1-2 %	<p>Toepassen van LED verlichting in de kantoren en bij vervanging in de garage i.p.v. TL buizen.</p> <p>Status Actie: Dit is doorgevoerd in zowel de kantoorruimtes als werkplaats.</p> <p>Onderzoek naar gebruik van groene stroom op kantoor</p> <p>Status Actie: Momenteel loopt er een energie vergelijk bij diverse leveranciers.</p>

				<p>Status Reductie doel n.a.v. maatregelen / acties: N.a.v. monitoring Uit de vastgestelde emissie gegevens eind van het jaar 2019 blijkt ook een afname van het Electra verbruik en de Co2 emissie van Elektra van 6%. Dit is te verklaren door de uitgevoerde acties (LED lampen) en mogelijk een verhoogde bewustwording in het aan- en uitzetten van verlichting e.d.</p>
Brandstof Diesel: Auto's en Hoge drukreini-ger. 78,14 ton Co2	2020	1	2-3 %	<p>Verdere voortgang c.q. continueren met de aanschaf/vervangen van bedrijfswagens naar een wagen met Euro 6 motor.</p> <p>Status Actie: Momenteel zijn er 3 voertuigen met euro 6 motoren. (Eén daarvan is diesel en twee zijn benzine motor)</p> <p>Elektrisch rijden of met Euro 6 motoren is nog niet duidelijk in bedrijfsbusjes. Er lopen gesprekken met Volkswagen en Renault.</p> <p>Continuering van lopende acties zoals efficiënt inplannen en inzet van voertuigen, pendelbusjes e.d.</p> <p>Geplande Acties / Inschatting Kans en mogelijkheden voor reductie voor Dieselverbruik: -N.a.v. nadere analyse vervangen van hogedrukreiniger(s). (Vast) op de auto(bus) plaatsen i.p.v. aanhangwagens. -Er zijn 3 mobiele Hogedrukreinigers. Eén HD reiniger is omgebouwd en de andere twee (nog) niet. Overwegen of andere twee ook omgebouwd moeten worden. -Efficiëntere rijbewegingen e.d.), planning en werkvoorbereiding. -Nagaan rijden met elektrische busjes of euro 6 motoren. -Investeren in nieuw type Kärcher (hogedrukreiniger die minder brandstof verbruikt). -Op projectniveau het aantal reinigingsbeurten verlagen door toepassing van andere reinigingsproducten (middelen) met behoud van kwaliteit, waardoor de inzet en het diesel verbruik van de HD reinigers kan verminderen. Dit gaat in nauwe samenwerking met de opdrachtgever en de leveranciers van reinigingsproducten. -Verdere concretisering van km registratie. Strengere controle en sturing richting medewerkers.</p> <p><i>Aanvullende / continuering acties n.a.v. SKAO maatregelenlijst</i> <i>Niveau B:</i> Monitoring brand stof verbruik en driemaandelijkse terugkoppeling naar bestuurders.</p> <p><i>Niveau A:</i> Het bedrijf maakt afspraken met chauffeurs over het tegengaan van stationair draaien en kan dit aantonen.</p>

DATUM 15 Februari 2020, v1
REFERENTIE 150220
PAGINA 14

				<p><i>Niveau B:</i> Bij aanschaf van nieuwe banden worden alleen banden aangeschaft met energie labels B of beter.</p> <p><i>Niveau A:</i> Reisafstand weegt mee in selectieprocedure voor onderaannemers en/of leveranciers.</p> <p><i>Niveau A:</i> Toolbox zuinig rijden ter beschikking stellen aan alle bestuurders.</p> <p><i>Niveau B:</i> Elke chauffeur van een bedrijfsbusje heeft (online praktisch) cursus Het Nieuwe Rijden gevolgd.</p> <p>De verwachting is dat de km registratie en de sturing een belangrijke impact zal hebben op het behalen van de reductiedoelen.</p>
Brandstof Benzine auto's. 15,21 ton Co2	2020		2-3 %	<p>Verdere voortgang met de aanschaf/vervangen van bedrijfswagens naar een wagen met Euro 6 motor</p> <p>Status Actie: Momenteel zijn er 2 (benzine) voertuigen met euro 6 motoren. Elektrisch of Euro 6 motoren is nog niet duidelijk in busjes. Er lopen gesprekken met Volkswagen en Renault.</p> <p>Geplande Acties / Inschatting Kans en mogelijkheden voor reductie voor Benzine verbruik: -Actief doorvoeren van Km. registratie bij tankbeurten en hier op controleren door de leiding en directie. -Meer / intensiveren aandacht voor rijgedrag en verbruik van diverse voertuigen. -Projectplanning voor Projectleiders gericht op projectbezoeken invoeren. -Continuering van lopende acties zoals efficiënt inplannen en inzet van voertuigen, pendelbusjes e.d.</p> <p><i>Aanvullende / continuering acties n.a.v. SKAO Maatregelenlijst (Idem als hierboven)</i></p> <p>De verwachting is dat het doelbewuster plannen van projectbezoeken door projectleiders het benzine verbruik drastisch kan verminderen. Tevens is de verwachting dat het inzichtelijk maken van het aantal gereden km. per voertuig eventueel gerelateerd aan specifieke werknemer effectief kan bijdragen aan de reductiedoelen.</p>
Gas 11,53 ton Co2	2020	1	2-3 %	<p>Doorvoeren van isolatie maatregelen t.b.v. reductie van gasverbruik</p> <p>Status actie: Is niet gebeurt</p> <p>Geplande Acties / Inschatting Kans en mogelijkheden voor reductie Gasverbruik: Nagaan of huurcontract hierin kan voorzien</p>

				Overwegen / onderzoek van nieuwe type HR ketel i.o.m. de verhuurder. De kans dat de verhuurder hiermee akkoord gaat, wordt niet hoog ingeschat. Belangrijk blijft het bewust gebruik van verwarming e.d.
Electra 9,66 ton Co2	2020	2	2-3 %	Plaatsen van bewegingsmelders i.p.v. aan/uit schakelaars. Status Actie: Dit is op de afdeling Expeditie doorgevoerd. Geplande Acties / Inschatting Kans en mogelijkheden voor reductie Elektra verbruik: Plaatsen van bewegingsmelders in algemene ruimtes e.d. Continuering efficiënt gebruik van Electra.
Brandstof	2021	1	3-5%	Geplande actie: Inzet van 1 a 2 elektrische auto's / waterstof. Uitwerking en implementatie investeringsanalyses
Gas	2021	1	3-5 %	Nader te bepalen
Electra	2021	2	3-5 %	Nader te bepalen

Noot: Doordat de organisatie relatief klein is valt het uitwerken van de hierboven aangegeven maatregelen direct onder de verantwoordelijkheid van de directie.

7.2 Nieuwe maatregelen en initiatieven

Voor het bepalen van maatregelen is de meest recente maatregelenlijst van SKAO gehanteerd en aangevuld met zelf uitgedachte punten.

Maatregelen doelstelling 1

Zie status actie in 2019.

- Komende tijd vervangen van hogedrukreiniger(s). (Vast) op de auto(bus) plaatsen i.p.v. aanhangwagen (efficiënter rijbewegingen e.d.) en investeren in nieuw type Kärcher (hogedrukreiniger die minder brandstof verbruikt).
- Verdere doorvoering van de bewustwording CO₂ reductie onder personeel d.m.v. training / gedragsverandering e.d. Bijvoorbeeld door medewerkers een training het nieuwe rijden aan te bieden en door met onze medewerkers in gesprek te gaan en ze resultaten van besparingen te tonen.



DATUM 15 Februari 2020, v1
REFERENTIE 150220
PAGINA 16

- Verbruik duidelijk terugkoppelen aan bestuurders zodat zijn zelf ook beter bekend zijn met rijgedrag versus verbruik
- Onderzoek of ander type (diesel) brandstof besparing kan opleveren.
- Verdere voortgang met de aanschaf/vervangen van bedrijfswagens naar een wagen met Euro 6 motor.
- Onderzoek of bandtype van invloed is op het verbruik.
- Verdere voortgang met planningsverbeteringen zodat minder file gereden wordt en efficiëntere routes.
- Verder doorvoeren en actievere en stringenter controle op registreren van km-standen bij tankbeurten bij medewerkers, zodat verbruik beter naar Km is te herleiden.
- Onderzoek naar isolatiemogelijkheden voor ons kantoorpand zodat het gasverbruik gereduceerd kan worden voor het verwarmen van het pand.

Nieuwe acties en maatregelen voor doelstelling 1:

Zie actieplan 2020

- Onderzoek of ander type (diesel) brandstof besparing kan opleveren.
- Efficiëntere rijbewegingen e.d.), planning en werkvoorbereiding.
- Nagaan rijden met elektrische busjes of euro 6 motoren.
- Verdere concretisering van km registratie. Strengere controle en sturing richting medewerkers.
- Investeren in nieuw type Kärcher (hogedrukreiniger die minder brandstof verbruikt).
- Op projectniveau het aantal reinigingsbeurten verlagen door toepassing van andere reinigingsproducten (middelen) met behoud van kwaliteit, waardoor de inzet en het diesel verbruik van de HD reinigers kan verminderen. Dit gaat in nauwe samenwerking met de opdrachtgever en de leveranciers van reinigingsproducten.
- Overwegen / onderzoek van nieuwe type HR ketel i.o.m. de verhuurder.
- Zie tevens Aanvullende acties / continuering SKAO Maatregelenlijst (in actieplan 2020)

Maatregelen doelstelling 2

Zie status acties 2020

- Toepassen van LED verlichting in de kantoren en bij vervanging in de garage ipv TL.
- Onderzoek naar gebruik van groene stroom op kantoor.

Nieuwe acties zijn en maatregelen voor doelstelling 2:

Zie actieplan 2020

- Plaatsen van bewegingsmelders i.p.v. aan/uit schakelaars.
- Continuering efficiënt gebruik van Electra.

Het energie management programma document 3.B.2 DSS Energiemanagementprogramma versie maart 2019 rev 1 is getoetst op implementatie en toepassing. Geconcludeerd kan worden dat het leren inschatten van kansen voor effectieve CO2 reductie maatregelen, een leer- en groeiproces is. Het nader specificeren



DATUM 15 Februari 2020, v1
REFERENTIE 150220
PAGINA 17

en uitwerken van de kansen zal verder en frequenter opgepakt moeten worden door de Directie. Waardoor afwijkingen in de verwachting eerder kunnen worden gesignaleerd en kan worden bijgesteld teneinde het gewenste effect te bereiken. De verdieping en impact in het verminderen van (diesel)verbruik zal mogelijk vergroot worden door o.a. een effectieve km registratie door te voeren. Hier is reeds actie in genomen.

Voor wat betreft initiatieven is ons plan van 2020 als volgt:

- Betrokken blijven en deelname bij activiteiten van CO2 neutraal in 2020 om kennis uit te wisselen en op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen op CO2 gebied
- Verdere aanschaf, onderzoek en bevorderen van gereedschappen of machines met een lage CO2 uitstoot.
- Meer samenwerking met leveranciers en opdrachtgevers om aan de hand van verdere productontwikkeling de inzet en frequentie van materieel te verminderen.